Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziesiąta izba)

z dnia 1 sierpnia 2022 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Wnioskodawcy ubiegający się o ochronę międzynarodową – Dyrektywa 2013/33/UE – Artykuł 20 ust. 4 i 5 – Szczególnie agresywne zachowanie – Prawo państw członkowskich do określenia mających zastosowanie sankcji – Zakres – Cofnięcie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania

W sprawie C-422/21

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Consiglio di Stato (radę stanu, Włochy) postanowieniem z dnia 30 grudnia 2020 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 lipca 2021 r., w postępowaniu:

Ministero dell'Interno

przeciwko

TO,

TRYBUNAŁ (dziesiąta izba),

w składzie: I. Jarukaitis, prezes izby, D. Gratsias (sprawozdawca) i Z. Csehi, sędziowie,

rzecznik generalny: J. Richard de la Tour,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu rządu włoskiego – G. Palmieri, w charakterze pełnomocnika, którą wspierali L. D'Ascia i G. Pintus, avvocati dello Stato,

– w imieniu rządu belgijskiego – M. Jacobs i M. Van Regemorter, w charakterze pełnomocników, które wspierał adwokat A. Detheux,

– w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek i J. Vláčil, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu rządu niemieckiego – J. Möller i A. Hoesch, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: włoski.

– w imieniu rządu niderlandzkiego – M.K. Bulterman i M. Gijzen, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – A. Azéma i E. Montaguti, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 20 ust. 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową (Dz.U. 2013, L 180, s. 96).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Ministero dell'Interno (ministerstwem spraw wewnętrznych, Włochy) a TO w przedmiocie jego żądania stwierdzenia nieważności decyzji Prefettura di Firenze (prefektury we Florencji, Włochy) pozbawiającej TO świadczeń materialnych w ramach przyjmowania.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2013/33 jej celem jest ustanowienie norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o ochronę międzynarodową (zwanych dalej „wnioskodawcami") w państwach członkowskich.

4 Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Definicje", stanowi:

„Na użytek niniejszej dyrektywy:

[…]

f) »warunki przyjmowania« oznaczają pełen zestaw środków, które państwa członkowskie przyznają wnioskodawcom zgodnie z niniejszą dyrektywą;

g) »świadczenia materialne w ramach przyjmowania« oznaczają warunki przyjmowania, które obejmują zakwaterowanie, wyżywienie i odzież świadczone w naturze lub jako świadczenia pieniężne, talony lub połączenie tych trzech form pomocy oraz dzienne diety;

[…]

i) »ośrodek dla cudzoziemców« oznacza każde miejsce używane jako miejsce zbiorowego zakwaterowania wnioskodawców;

[…]".

5 Artykuł 8 dyrektywy, zatytułowany „Zatrzymanie", stanowi w ust. 3:

„Wnioskodawcę można zatrzymać wyłącznie:

[…]

e) jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo narodowe lub porządek publiczny;

[…]".

6 Artykuł 17 rzeczonej dyrektywy, zatytułowany „Ogólne zasady dotyczące świadczeń materialnych w ramach przyjmowania oraz opieki zdrowotnej", w ust. 1–4 przewiduje:

„1. Państwa członkowskie zapewniają udostępnienie wnioskodawcom świadczeń materialnych w ramach przyjmowania w momencie złożenia przez nich wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

2. Państwa członkowskie zapewniają świadczenia materialne w ramach przyjmowania pozwalające wnioskodawcom na odpowiedni poziom życia, gwarantujący im utrzymanie i ochronę zdrowia fizycznego i psychicznego.

Państwa członkowskie zapewniają, by taki poziom życia był zapewniany w przypadku osób [wymagających] szczególnej troski, zgodnie z art. 21, jak również w przypadku osób zatrzymanych.

3. Państwa członkowskie mogą uzależnić przyznanie wszystkich lub niektórych świadczeń materialnych w ramach przyjmowania oraz opieki zdrowotnej od faktu, że wnioskodawcy nie posiadają środków wystarczających do życia na poziomie odpowiednim do ich stanu zdrowia oraz zapewnienia im utrzymania.

4. Państwa członkowskie mogą wymagać, aby wnioskodawcy pokrywali w całości lub w części koszty świadczeń materialnych w ramach przyjmowania oraz opieki zdrowotnej przewidzianych w niniejszej dyrektywie, zgodnie z ust. 3, jeżeli wnioskodawcy posiadają wystarczające środki, na przykład jeżeli pracowali przez wystarczający okres.

Jeżeli okaże się, że wnioskodawca posiadał środki wystarczające do pokrycia kosztów świadczeń materialnych w ramach przyjmowania oraz opieki zdrowotnej w czasie, gdy te podstawowe potrzeby były zaspokajane, państwa członkowskie mogą zażądać od wnioskodawcy zwrotu poniesionych kosztów".

7 Artykuł 18 dyrektywy 2013/33, zatytułowany „Formy świadczeń materialnych w ramach przyjmowania", w ust. 1 przewiduje:

„W przypadku gdy zakwaterowanie jest świadczone w naturze, powinno ono przyjąć jedną z następujących form lub ich kombinację:

a) lokali wykorzystywanych do celów zakwaterowania wnioskodawców na czas rozpatrywania wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego na granicy lub w strefach tranzytowych;

b) ośrodków dla cudzoziemców, które gwarantują odpowiedni poziom życia;

c) domów prywatnych, mieszkań, hoteli lub innych lokali zaadaptowanych na potrzeby zakwaterowania wnioskodawców".

8 Artykuł 20 tej dyrektywy, będący jedynym przepisem jej rozdziału III, nosi tytuł „Ograniczenie lub cofnięcie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania". Artykuł ten ma następujące brzmienie:

„1. Państwa członkowskie mogą ograniczyć lub – w wyjątkowych i odpowiednio uzasadnionych przypadkach – cofnąć świadczenia materialne w ramach przyjmowania, w przypadku gdy wnioskodawca:

a) opuszcza miejsce zamieszkania ustalone przez właściwy organ bez powiadomienia lub bez zezwolenia, jeśli jest ono wymagane;

b) nie spełnia obowiązków zgłaszania się lub dostarczania informacji lub stawiania się na rozmowy osobiste dotyczące postępowania w sprawie azylu w rozsądnym okresie określonym w prawie krajowym; lub

c) złożył kolejny wniosek w rozumieniu art. 2 lit. q) dyrektywy [Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U. 2013, L 180, s. 60)].

W odniesieniu do przypadków, o których mowa w lit. a) i b), jeżeli wnioskodawca zostanie odnaleziony lub dobrowolnie zgłosi się do właściwego organu, wydaje się należycie uzasadnioną decyzję w sprawie ponownego przyznania części lub całości tych świadczeń materialnych w ramach przyjmowania, które zostały cofnięte lub ograniczone, biorąc pod uwagę powody opuszczenia miejsca zamieszkania.

2. Państwa członkowskie mogą także ograniczyć świadczenia materialne w ramach przyjmowania, jeżeli stwierdzą, że wnioskodawca bez uzasadnionego powodu nie złożył wniosku o ochronę międzynarodową, gdy tylko złożenie go stało się racjonalnie wykonalne po przybyciu do danego państwa członkowskiego.

3. Państwa członkowskie mogą ograniczyć lub cofnąć świadczenia materialne w ramach przyjmowania, jeżeli wnioskodawca zataił, iż dysponuje środkami finansowymi i dzięki temu bezzasadnie skorzystał ze świadczeń materialnych w ramach przyjmowania.

4. Państwa członkowskie mogą określić sankcje mające zastosowanie w przypadku poważnego naruszenia reguł obowiązujących w ośrodkach dla cudzoziemców oraz szczególnie agresywnego zachowania.

5. Decyzje dotyczące ograniczenia lub cofnięcia świadczeń materialnych w ramach przyjmowania lub decyzje dotyczące sankcji, o których mowa w ust. 1, 2, 3 i 4 niniejszego artykułu, podejmowane są indywidualnie, obiektywnie i bezstronnie, a każda decyzja jest uzasadniana. Decyzje opierają się na konkretnej sytuacji danej osoby, szczególnie w odniesieniu do osób objętych art. 21, uwzględniając zasadę proporcjonalności. Państwa członkowskie w każdym wypadku zapewniają dostęp do opieki zdrowotnej zgodnie z art. 19 oraz zapewniają wszystkim wnioskodawcom godny poziom życia.

6. Państwa członkowskie zapewniają, aby świadczenia materialne w ramach przyjmowania nie były cofane ani ograniczane przed wydaniem decyzji zgodnie z ust. 5".

9 Artykuł 21 dyrektywy 2013/33, zatytułowany „Zasada ogólna", przewiduje, że w prawie krajowym wprowadzającym w życie tę dyrektywę państwa członkowskie uwzględniają szczególną sytuację osób wymagających szczególnej troski – takich jak małoletni i małoletni bez opieki.

Prawo włoskie

10 Artykuł 14 decreto legislativo n°142 – Attuazione della direttiva 2013/33/UE recante norme relative all'accoglienza dei richiedenti protezione internazionale, nonché della direttiva 2013/32/UE, recante procedure comuni ai fini del riconoscimento e della revoca dello status di protezione internazionale (dekretu ustawodawczego nr 142 dotyczącego transpozycji dyrektywy 2013/33/UE w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową oraz dyrektywy 2013/32/UE w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej) z dnia 18 sierpnia 2015 r. (GURI nr 214, z dnia 15 września 2015 r., s. 1), w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym (zwanego dalej „dekretem ustawodawczym nr 142/2015"), stanowi:

„1. Wnioskodawca, który złożył wniosek [o uznanie statusu uchodźcy lub statusu ochrony uzupełniającej] i który nie posiada wystarczających środków gwarantujących odpowiedni poziom życia dla utrzymania siebie oraz członków swej rodziny, ma dostęp wraz z członkami rodziny do środków związanych z przyjmowaniem przewidzianych w niniejszym dekrecie.

[…]

3. Aby uzyskać dostęp do środków związanych z przyjmowaniem przewidzianych w niniejszym dekrecie, wnioskodawca w chwili złożenia wniosku oświadcza, że nie posiada wystarczających środków utrzymania. Prefektura – biuro regionalne rządu dokonuje oceny niewystarczalności środków utrzymania, o których mowa w ust. 1, w stosunku do rocznej kwoty zasiłku socjalnego.

[…]".

11 Artykuł 23 tego dekretu ustawodawczego stanowi:

„1. Prefekt prowincji, w której znajdują się ośrodki [pierwszego przyjęcia], wydaje dekret zawierający uzasadnienie o cofnięciu środków związanych z przyjmowaniem w następujących przypadkach:

[…]

e) poważnego lub powtarzającego się naruszenia przez osobę ubiegającą się o azyl reguł obowiązujących w ośrodku, w którym osoba ta jest zakwaterowana, w tym umyślnego wyrządzenia szkód w mieniu ruchomym i nieruchomym lub szczególnie agresywnego zachowania.

2. Decyzję o cofnięciu podejmuje się z uwzględnieniem sytuacji wnioskodawcy, w szczególności warunków [dotyczących przyjmowania osób o szczególnych potrzebach].

[…]

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 lit. e), kierownik ośrodka przekazuje do prefektury – biura regionalnego rządu sprawozdania na temat okoliczności, które mogą być podstawą ewentualnego cofnięcia, w ciągu trzech dni od ich zaistnienia.

5. Decyzja o cofnięciu środków związanych z przyjmowaniem staje się skuteczna z chwilą jej doręczenia […]. O decyzji powiadamia się również kierownika ośrodka. Decyzję o cofnięciu można zaskarżyć do właściwego regionalnego sądu administracyjnego.

[…]".

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

12 Jako osoba ubiegająca się o udzielenie ochrony międzynarodowej TO korzystał z materialnych warunków przyjmowania przewidzianych w dekrecie ustawodawczym nr 142/2015 i był tymczasowo zakwaterowany w ośrodku dla cudzoziemców.

13 Ze sprawozdania z dnia 28 czerwca 2019 r., które właściwy organ policji przekazał prefekturze Florencji wynika, że na dworcu kolejowym TO wraz z inną osobą ubiegającą się o udzielenie ochrony międzynarodowej dopuścił się słownej i fizycznej napaści na pracownika kolei i dwóch funkcjonariuszy policji miejskiej we Florencji. Te trzy osoby doznały obrażeń wymagających poddania się leczeniu w miejscowym oddziale ratunkowym.

14 Po wezwaniu TO do przedstawienia uwag, czego TO nie uczynił, prefektura Florencji wydała decyzję o cofnięciu, na podstawie art. 14 ust. 3 i art. 23 ust. 1 lit. e) dekretu ustawodawczego nr 142/2015, świadczeń materialnych w ramach przyjmowania.

15 TO zaskarżył tę decyzję do Tribunale amministrativo regionale per la Toscana (regionalnego sądu administracyjnego dla Toskanii, Włochy). Sąd ten uwzględnił skargę i uchylił decyzję prefektury Florencji. Uznał on zasadniczo, że art. 23 ust. 1 lit. e) dekretu ustawodawczego nr 142/2015 jest sprzeczny z prawem Unii, zgodnie z wykładnią tego prawa dokonaną przez Trybunał w wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956), ponieważ przepis ten przewiduje cofnięcie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania jako jedyną możliwą sankcję w okolicznościach faktycznych takich jak rozpatrywane w postępowaniu głównym.

16 Ministerstwo spraw wewnętrznych wniosło apelację od orzeczenia Tribunale amministrativo regionale per la Toscana (regionalnego sądu administracyjnego dla Toskanii) do Consiglio di Stato (rady stanu, Włochy) ze względu na to, że sąd ten błędnie zastosował zarówno prawo krajowe, jak i prawo Unii, zgodnie z jego wykładnią dokonaną przez Trybunał w wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956).

17 Sąd odsyłający wskazuje, że ma wątpliwości co do sposobu, w jaki Tribunale amministrativo regionale per la Toscana (regionalny sąd administracyjny dla Toskanii) odczytał wyrok z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956).

18 W tym względzie sąd odsyłający przypomina, że zgodnie z art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33 państwa członkowskie mogą określić sankcje mające zastosowanie w przypadku poważnego naruszenia reguł obowiązujących w ośrodkach dla cudzoziemców oraz szczególnie agresywnego

zachowania. Tymczasem nie ulega wątpliwości, że pojęcie „sankcji" w rozumieniu tego przepisu obejmuje również, co do zasady, cofnięcie i ograniczenie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania, jak zresztą Trybunał uznał w wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956).

19 Sąd odsyłający twierdzi, że niemożność cofnięcia świadczeń materialnych w ramach przyjmowania nawet w przypadku szczególnie poważnych i nagannych czynów, wiążących się z użyciem przemocy fizycznej lub sprzedażą substancji odurzających, może prowadzić do nadużyć. W przypadku tego rodzaju czynów mniej surowe sankcje, takie jak umieszczenie danej osoby w oddzielnej części ośrodka zakwaterowania lub w innym lokalu, mogą okazać się nieskuteczne.

20 W tym względzie sąd odsyłający wskazuje, że zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem włoskim cudzoziemcy nie mogą uzyskać zezwolenia na pobyt w celu pracy najemnej lub na własny rachunek, jeżeli zostali skazani za czyny podlegające sankcji karnej uważane za szczególnie poważne i naganne. Tymczasem nie byłoby rozsądne uznanie, że sprawcy równie nagannych czynów mogliby uniknąć najsurowszych sankcji w sytuacji, gdy są oni wnioskodawcami ubiegającymi się o ochronę międzynarodową, którzy – w odróżnieniu od skarżącego w postępowaniu głównym w sprawie, w której zapadł wyrok z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956) – nie należą do kategorii osób wymagających szczególnej troski, o której mowa w art. 21 dyrektywy 2013/33. Zdaniem sądu odsyłającego objęcie takich osób zasadami wynikającymi ze wspomnianego wyroku doprowadziłoby do identycznego traktowania różnych sytuacji.

21 Ponadto wykładnia art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33, na której oparł się Tribunale amministrativo regionale per la Toscana (regionalny sąd administracyjny dla Toskanii), nie uwzględnia stwierdzenia zawartego w pkt 44 wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956), zgodnie z którym skoro państwa członkowskie mają możliwość stosowania środków odnoszących się do świadczeń materialnych, by chronić się przed nadużywaniem systemu przyjmowania, powinny one również mieć taką możliwość w przypadku poważnego naruszenia reguł obowiązujących w ośrodkach dla cudzoziemców lub szczególnie agresywnego zachowania

22 Jeśli chodzi o poszanowanie godności ludzkiej, uwypuklone przez Trybunał w wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956), sąd odsyłający zauważa, że wydaje się, iż można je zapewnić poprzez ścisłe przestrzeganie gwarancji proceduralnych, w szczególności obowiązku przeprowadzenia pełnego badania oraz obowiązku uzasadnienia aktów administracyjnych. Gwarancje te mają na celu zapobieżenie ryzyku, wspomnianemu w pkt 46 wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956), że cofnięcie świadczeń materialnych w ramach przyjmowania pozbawi zainteresowaną osobę możliwości zaspokojenia najbardziej podstawowych potrzeb, takich jak zakwaterowanie, wyżywienie, ubranie i umycie się, co doprowadziłaby ją do stanu poniżenia niemożliwego do pogodzenia z godnym poziomem życia.

23 Wreszcie sąd odsyłający zastanawia się również nad kwestią, czy „szczególnie agresywne zachowanie", za które można nałożyć sankcję na podstawie art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33, obejmuje również czyny popełnione poza ośrodkiem dla cudzoziemców.

24 W tych okolicznościach Consiglio di Stato (rada stanu) postanowiła zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 20 ust. 4 i 5 dyrektywy [2013/33] stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, które przewidują cofnięcie środków dotyczących przyjmowania wobec pełnoletniego wnioskodawcy, który nie jest objęty kategorią »osób [wymagających] szczególnej troski«, w przypadku gdy wnioskodawca ten jest uznany za osobę, która dopuściła się szczególnie agresywnego zachowania poza ośrodkiem dla cudzoziemców, polegającego na użyciu przemocy fizycznej wobec funkcjonariuszy publicznych lub pracowników służby publicznej, powodującym u ofiar uszkodzenia ciała wymagające poddania się leczeniu w miejscowym oddziale ratunkowym?".

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

25 Pytanie prejudycjalne dzieli się na dwie części, które należy zbadać odrębnie.

W przedmiocie części pierwszej pytania prejudycjalnego

26 Poprzez część pierwszą pytania sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33 należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie do szczególnie agresywnego zachowania, którego dopuszczono się poza ośrodkiem dla cudzoziemców.

27 Należy przypomnieć w tym względzie, że art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33 upoważnia państwa członkowskie do tego, by „określić sankcje mające zastosowanie w przypadku poważnego naruszenia reguł obowiązujących w ośrodkach dla cudzoziemców oraz szczególnie agresywnego zachowania".

28 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału by dokonać wykładni przepisu prawa Unii, należy uwzględnić nie tylko brzmienie tego przepisu, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której część on stanowi [wyrok z dnia 28 stycznia 2020 r., Komisja/Włochy (Dyrektywa w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach), C-122/18, EU:C:2020:41, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo].

29 Co się tyczy brzmienia art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33, wynika z niego, że „poważne naruszenie reguł obowiązujących w ośrodkach dla cudzoziemców" oraz „szczególnie agresywne zachowanie" stanowią dwie odrębne sytuacje, z których każda jest wystarczającym uzasadnieniem dla nałożenia sankcji.

30 Tymczasem w braku wyraźnego odmiennego ograniczenia w treści tego przepisu i z uwagi na konieczność dokonania wykładni przepisów prawa Unii w sposób pozwalający na zachowanie ich skuteczności (effet utile) (zob. podobnie wyrok z dnia 21 marca 2019 r., Falck Rettungsdienste i Falck, C-465/17, EU:C:2019:234, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo) należy uznać, że pojęcie „szczególnie agresywnego zachowania" obejmuje każde zachowanie tego rodzaju, niezależnie od miejsca, w którym do niego doszło.

31 Gdyby bowiem zamiarem prawodawcy Unii było wskazanie w art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33 wyłącznie szczególnie agresywnego zachowania osoby ubiegającej się o udzielenie ochrony międzynarodowej w ośrodku dla cudzoziemców, szczególne odniesienie do hipotezy takiego zachowania nie byłoby konieczne, ponieważ takie zachowanie w ośrodku dla cudzoziemców

stanowiłoby z pewnością poważne naruszenie reguł obowiązujących w tym ośrodku i byłoby w związku z tym objęte pierwszą hipotezą przewidzianą w tym przepisie, a druga z nich byłaby wówczas bezużyteczna.

32 Powyższe rozważania znajdują potwierdzenie zarówno w kontekście, w jaki wpisuje się art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33, jak i w celu zamierzonego poprzez ten przepis.

33 Co się tyczy kontekstu, wystarczy stwierdzić, że art. 20 ust. 1–3 przewiduje sytuacje mogące uzasadniać ograniczenie lub cofnięcie, w zależności od przypadku, świadczeń materialnych w ramach przyjmowania, które nie mają związku z zachowaniem w ośrodku dla cudzoziemców.

34 Co się tyczy zamierzonego celu, to ponieważ intencją art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33 jest upoważnienie państw członkowskich do stosowania odpowiednich sankcji w przypadku szczególnie agresywnego zachowania osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, z uwzględnieniem zagrożenia, jakie takie zachowanie może stanowić dla porządku publicznego oraz dla bezpieczeństwa osób i mienia (zob. podobnie wyrok z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin C-233/18, EU:C:2019:956, pkt 44), nic nie uzasadnia ograniczenia tej możliwości wyłącznie do szczególnie agresywnych zachowań w ośrodku dla cudzoziemców.

35 W świetle ogółu powyższych rozważań na część pierwszą przedłożonego pytania należy odpowiedzieć następująco: art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33 należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie do szczególnie agresywnego zachowania, którego dopuszczono się poza ośrodkiem dla cudzoziemców.

W przedmiocie części drugiej pytania prejudycjalnego

36 Poprzez część drugą pytania sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 20 ust. 4 i 5 dyrektywy 2013/33 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie nałożeniu na osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową, która dopuściła się szczególnie agresywnego zachowania wobec funkcjonariuszy publicznych, sankcji polegającej na cofnięciu świadczeń materialnych w ramach przyjmowania w rozumieniu art. 2 lit. f) i g) tej dyrektywy.

37 W tym względzie Trybunał, rzeczywiście, stwierdził w pkt 44 wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956), że art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33 nie wyklucza wyraźnie możliwości, by sankcja dotyczyła świadczeń materialnych w ramach przyjmowania.

38 W tym samym punkcie dodał on, że skoro państwa członkowskie mają możliwość stosowania środków odnoszących się do tych świadczeń, by chronić się przed nadużywaniem systemu przyjmowania, powinny one również mieć taką możliwość w przypadku poważnego naruszenia reguł obowiązujących w ośrodkach dla cudzoziemców lub szczególnie agresywnego zachowania. Takie czyny mogą bowiem niekorzystnie wpływać na porządek publiczny oraz na bezpieczeństwo osób i mienia.

39 Trybunał orzekł jednak także, że nałożenie, wyłącznie z powodu wskazanego w art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33, sankcji polegającej na cofnięciu – choćby czasowo – całości świadczeń materialnych w ramach przyjmowania odnoszących się do zakwaterowania, wyżywienia czy ubrania, byłoby nie do pogodzenia z wynikającym z art. 20 ust. 5 zdanie trzecie tej dyrektywy obowiązkiem zapewnienia wnioskodawcy godnego poziomu życia, ponieważ sankcja ta

pozbawiłaby go możliwości zaspokojenia najbardziej podstawowych potrzeb, takich jak zakwaterowanie, wyżywienie, ubranie i umycie się (wyrok z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin, C-233/18, EU:C:2019:956, pkt 47).

40 Ponadto tego rodzaju sankcja oznaczałaby również naruszenie wymogu proporcjonalności zapisanego w art. 20 ust. 5 zdanie drugie dyrektywy 2013/33, ponieważ nawet najsurowsze sankcje mające na celu – w sprawach karnych – karanie uchybień i zachowań wskazanych w art. 20 ust. 4 tej dyrektywy nie mogą pozbawiać wnioskodawcy możliwości zaspokojenia najbardziej podstawowych potrzeb (wyrok z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin, C-233/18, EU:C:2019:956, pkt 48).

41 W świetle tych rozważań przywołana przez sąd odsyłający okoliczność, że podlegające sankcji zachowanie może być szczególnie poważne i naganne, nie może prowadzić do odmiennego wniosku.

42 Z tego samego powodu nie można porównywać sytuacji osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, która nie jest w stanie zaspokoić swoich najbardziej podstawowych potrzeb, z sytuacją obywatela państwa trzeciego, któremu odmówiono zezwolenia na pobyt w celu wykonywania pracy najemnej lub na własny rachunek.

43 W pkt 52 wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956) Trybunał podkreślił jednak, że w wypadkach wskazanych w art. 20 ust. 4 dyrektywy 2013/33 państwa członkowskie mogą, stosownie do okoliczności sprawy oraz z zastrzeżeniem przestrzegania wymogów postawionych w art. 20 ust. 5 tej dyrektywy, nakładać sankcje, które nie skutkują pozbawieniem wnioskodawcy świadczeń materialnych w ramach przyjmowania, takie jak umieszczenie go w odseparowanej części ośrodka dla cudzoziemców wraz z zakazem kontaktowania się z niektórymi mieszkańcami ośrodka bądź przeniesienie go do innego ośrodka dla cudzoziemców lub innego miejsca zakwaterowania w rozumieniu art. 18 ust. 1 lit. c) rzeczonej dyrektywy.

44 W tym samym punkcie Trybunał wskazał również, że art. 20 ust. 4 i 5 dyrektywy 2013/33 nie stoi też na przeszkodzie zastosowaniu środka w postaci zatrzymania wnioskodawcy na podstawie jej art. 8 ust. 3 lit. e), jeżeli spełnione są przesłanki z art. 8–11 tej dyrektywy.

45 W odniesieniu do gwarancji proceduralnych dotyczących, zgodnie z prawem krajowym, decyzji o cofnięciu świadczeń materialnych w ramach przyjmowania wydanej wobec osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową będącej sprawcą szczególnie agresywnego zachowania, należy zauważyć, że takie gwarancje, choć ważne, nie pozwalają na wykluczenie ryzyka, że dany wnioskodawca może w wyniku tego cofnięcia znaleźć się w sytuacji niemożności zaspokojenia swoich najbardziej podstawowych potrzeb, takich jak zakwaterowanie, wyżywienie, ubranie i umycie się, do których Trybunał odniósł się w pkt 46 wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956).

46 Należy również podkreślić, że rozważania zawarte w pkt 46–52 wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956) i powtórzone zasadniczo w pkt 39–45 niniejszego wyroku pozostają aktualne – jak wynika jasno z tych punktów i samego brzmienia interpretowanych w nich przepisów – w odniesieniu do każdej osoby ubiegającej się o ochronę międzynarodową, a nie tylko w odniesieniu do wnioskodawców, którzy posiadają status „osoby [wymagającej] szczególnej troski" w rozumieniu art. 21 dyrektywy 2013/33, której dotyczą pkt 53–55 wyroku z dnia 12 listopada 2019 r., Haqbin (C-233/18, EU:C:2019:956).

47 W świetle ogółu powyższych rozważań na część drugą przedłożonego pytania należy odpowiedzieć następująco: art. 20 ust. 4 i 5 dyrektywy 2013/33 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie nałożeniu na osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową, która dopuściła się szczególnie agresywnego zachowania wobec funkcjonariuszy publicznych, sankcji polegającej na cofnięciu świadczeń materialnych w ramach przyjmowania w rozumieniu art. 2 lit. f) i g) tej dyrektywy, związanych z zakwaterowaniem, wyżywieniem i ubraniem, jeżeli skutkiem tej sankcji byłoby pozbawienie tej osoby możliwości zaspokojenia najbardziej podstawowych potrzeb. Zastosowanie innych sankcji na podstawie rzeczonego art. 20 ust. 4 powinno w każdych okolicznościach odbywać się z poszanowaniem warunków wymienionych w art. 20 ust. 5, w szczególności tych związanych z poszanowaniem zasady proporcjonalności oraz godności ludzkiej.

W przedmiocie kosztów

48 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziesiąta izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 20 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/33/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie ustanowienia norm dotyczących przyjmowania wnioskodawców ubiegających się o ochronę międzynarodową należy interpretować w ten sposób, że znajduje on zastosowanie do szczególnie agresywnego zachowania, którego dopuszczono się poza ośrodkiem dla cudzoziemców.**

2) **Artykuł 20 ust. 4 i 5 dyrektywy 2013/33 należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie nałożeniu na osobę ubiegającą się o ochronę międzynarodową, która dopuściła się szczególnie agresywnego zachowania wobec funkcjonariuszy publicznych, sankcji polegającej na cofnięciu świadczeń materialnych w ramach przyjmowania w rozumieniu art. 2 lit. f) i g) tej dyrektywy, związanych z zakwaterowaniem, wyżywieniem i ubraniem, jeżeli skutkiem tej sankcji byłoby pozbawienie tej osoby możliwości zaspokojenia najbardziej podstawowych potrzeb. Zastosowanie innych sankcji na podstawie rzeczonego art. 20 ust. 4 powinno w każdych okolicznościach odbywać się z poszanowaniem warunków wymienionych w art. 20 ust. 5, w szczególności tych związanych z poszanowaniem zasady proporcjonalności oraz godności ludzkiej.**

Podpisy